

Rodiče, vychovatelé učitelé a další osoby, které jsou pověřené hlídáním dětí, by si měli uvědomit, že každé vývojové období dítěte vyžaduje jinou komunikaci s ním. Berete to v potaz? Dokážete s dítětem komunikovat efektivně? Pojďme si komunikaci a jednotlivá období v životě dítěte přiblížit.

Komunikace před narozením dítěte (od početí do narození)

Komunikace začíná již v prenatálním období, ve kterém nenarozené dítě vnímá hlasy. Proto odborníci nabádají budoucí rodiče, aby si s dítětem povídali. Učí se už v tomto období rozlišovat hlas svých nejbližších.

Komunikace s novorozencem (první měsíc života)

Za komunikaci samozřejmě nepovažujeme jen mluvení. Velmi důležitá je i neverbální komunikace.

Novorozenci se v prvním měsíci svého života učí rozeznávat výraz ve tvářích a poznávat tak emoce.

Novorozenci velmi libě nesou zpěv. Neobávejte se zpěvu ani v případě, že nemáte zrovna hudební sluch. Pro dítě je důležitější hlas matky než hudebně čisté zpívání.

I verbální komunikace je však důležitá. Rodiče by měli na dítě mluvit. Novorozeně sice

nerozumí významu slov, ale intonaci ano. Proto se snažte o vlídný tón. Některé intonace hlasu mohou děti nést nelibě.

Už první měsíc lze z neverbální komunikace potomka vyčíst různé emoce, např. smutek, úsměv, ale i překvapení, napětí, zamračení, uvolnění atd. Nejdůležitějším komunikačním prostředkem pro něj je samozřejmě pláč, kterým dává najevo různé nespokojenosti.

Komunikace s kojencem (od jednoho měsíce do jednoho roku)

Důležité je na dítě stále mluvit a také dítě povzbuzovat. V případě, že se mu něco povede, udělá nějaký pokrok, nezapomeňte ho pochválit.

Rodiče by se měli už v tomto období snažit komunikovat s dítětem určitým stylem, který bude vlastní nejen jim, ale všem, kteří hlídají dítě (příbuzní, chůvy atd.).

Na konci tohoto období dokáže dítě porozumět a na jednoduché podněty reagovat. Když takto malému dítěti něco zakazujete, měli byste použít jinou intonaci než obvykle, abyste dodali důraz vašim slovům.

Už v kojeneckém období komunikujte s dítětem i tím, že mu budete něco vyprávět či čtením. Dítě se bude učit pozornosti a soustředění.

Komunikace s batoletem (od jednoho do tří let)

Komunikaci s batoletem je třeba přizpůsobit projevům dítěte, které si v této době vytváří svou osobnost a povahové rysy. Toto období je rovněž provázené obdobím vzdoru, kdy je třeba dítěti komunikací dát zřetelně najevo, co může a co nesmí. V tomto ohledu musí být pevná verbální i neverbální komunikace. Vyhněte se nedůslednosti. Dítě si pak myslí, že stejně vždy dosáhnete toho, co si zamane.

Pokud po dítěti něco chcete, je dobré už začít používat slovíčko „prosím“. Díky tomu se ho batole naučí používat i ve své komunikaci.

Rodiče by měli před dítětem komentovat, co se děje. Dítě lépe bude chápat své okolí. Připravte se také na typickou reakci pro konec tohoto období. Dítě se vás na vše bude ptát. Je dobře, že je dítě zvědavé a zajímá se o věci kolem sebe. I když někdy vyptávání může být zdlouhavé a nepříjemné. Na jednu stranu není dobré dítěti neodpovídat vůbec, ale nemusíte odpovídat do nekonečna. Komunikaci však ukončete v klidu.

Komunikace s dítětem předškolního věku (od tří do šesti let)

V období předškolního věku je už komunikace více oboustranná. Dítě se vás bude ptát, vyžadovat vysvětlení. Chce rozumět světu a informace mu dodávají jistotu. Proto s ním komunikujte.

Je třeba si také uvědomit, že každé dítě komunikuje jinak. Některé je živější a otevřenější, jiné dítě komunikují méně. Záleží na temperamentu.

Podstatná je i komunikace činy. Děti kopírují to, co dělají rodiče. Jděte jim proto příkladem.

Rodiče by si měli s dětmi povídat i o tom, jaký měly den, co dělaly, co se jim líbilo a co je naopak trápilo atd.

Povzbuzení dítěte je podstatné pro jeho zdravé sebeuvědomování. Pozitivní komunikace musí přicházet nejen ze stran rodičů, ale i vychovatelů a ostatních, kteří mají na starosti hlídání dětí. Snažte se dítěti v tomto věku vyprávět příběhy či vysvětlovat různé souvislosti kolem něj.

Komunikace s dítětem školního věku (od šesti do jedenácti let)

V tomto období dítě nastupuje do školy. Mluvte s ním o tom, jak se mu ve škole líbí, o lidech, učení, jeho pocitech ze školy. V případě, že bude mít problémy s učením, pomůžete mu překonat traumata, ale vhodnou komunikací dokážete odhalit i případnou šikanu. Většina rodičů si myslí, že jejich dítěti nehrozí. Někteří se bohužel mýlí.

Je třeba si uvědomit, že v tomto věku může dítě slyšet i informace, kterých byste ho chtěli ještě ušetřit. Může jít o nemoci, drogy, politiku, nevěru atd. Nevyhýbejte se těmto tématům. Místo toho je nějak zjednodušeně, ale pravdivě svým potomkům vysvětlete. Otevřená komunikace bez lži je důležitá.

Je vhodné podporovat dětskou zvědavost, především knihami a dalšími vhodnými podněty.

Komunikace s dospívajícím dítětem (od jedenácti do dvaceti let)

Zpočátku je toto období komunikačně složité. V období pubescence je často problematické vhodně s potomkem komunikovat. Pubescenti jsou mnohdy zatvrzení, ukvapení, neradi přistupují ke kompromisu a často jsou i uzavření.

Rodiče by se měli snažit respektovat dítě, a když s ním mluví, je důležité, aby šlo o rady, doporučení, nikoliv o mentorování. I toto období však potřebuje své komunikační hranice.